

Menors trans*, guia bàsica per atenció primària

Autors: Dra. M. Rosa Almirall .Directora del Servei Trànsit
Dra. Amadora Moral. Pediatra de l'equip de Pediatria Territorial Alt Penedès-Garraf
Dr. Sabel Gabaldón. Cap de Secció de Psiquiatria HSJD. Màster en Bioètica.

Identitat de gènere. Menors Trans *

Als nens generalment se'ls assigna un sexe en néixer basat en l'anatomia genital o en els cromosomes. Per a la majoria dels nens, l'assignació de gènere es correlaciona amb la identitat de gènere, que és el sentit innat de la masculinitat o feminitat. No obstant això, alguns nens tenen una identitat de gènere que no es correlaciona amb l'assignat. A la literatura se'ls coneix com nens de gènere no conforme o "Transgender" (menors trans*).

Aquests termes descriuen situacions molt diverses, així en prepúbbers s'aplica des de nens que no busquen el trànsit social i l'evolució és impredecible, fins als que aquí entenem com a menors transsexuals i que són els que presenten una expressió de gènere creuat més consistent i persistent en el temps.

A l'inici de la pubertat (Tanner II) és possible que alguns d'aquests menors presentin malestar per l'aparició dels caràcters sexuals secundaris i a partir d'aleshores, és molt improbable que desaparegui la condició de transsexualitat.

Així la transsexualitat és una variant més de la diversitat humana, que es pot manifestar des de la més primerenca infància i, la identitat de gènere de la qual es pot començar a ser conscient a partir dels 2-4 anys d'edat, és el resultat d'un procés personal d'identificació de gènere que culmina amb el sentiment intern de ser home, dona, cap o una combinació d'ambdós (això últim són les identitats no binàries).

Coneguem més aquests menors transsexuals, quines característiques presenten?

A tall d'exemple, una nena trans* a més de poder tenir un comportament de gènere més típic del sexe contrari al que li van assignar (compans de joc, gustos, aficions etc.), pot també voler que la tractin com una nena, jugar adoptant el rol femení, vestir com nena perquè quan la mirin vegin a una nena, dir que li sobra el penis i pretendre treure-se'l o preguntar que quan deixarà de tenir-lo, desitjar despertar-se com nena. Pot demanar que es dirigeixin a ella en femení o en un nom diferent del que li van assignar en néixer o dir directament que és una nena. Amb els nens és semblant.

Dibuix del seu trànsit social d'un nen trans*.

En un col·lectiu que històricament ha tingut i té altes taxes de depressió, intents de suïcidi, comportaments de risc (consum de drogues, ITSs), etc..., hi ha dades esperançadores en les quals es demostra que els menors que han estat recolzats en la seva identitat en el seu entorn natural, família i escola, no tenen major índex de depressió que la població general.

<http://pediatrics.aappublications.org/content/pediatrics/137/3/e20153223.full.pdf?download=true>

Per protegir l'entorn del col·lectiu LGTBI en general i dels menors trans* en particular tenim diverses eines:

- **Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia**
- Documents per a l'organització i la gestió dels centres. Actuacions del centre en diversos supòsits .Apartat 1.7. **Atenció a infants i adolescents transgènere o intersexuals en els centres educatius**. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament

http://educacio.gencat.cat/documents/IPCNormativa/DOIGC/GEST_Actuacions_centres.pdf

Què ha de fer el pediatre davant un menor trans*?

- ✓ Entrevista en un entorn de **privacitat** i confidencialitat
- ✓ Dirigir-se al nen/a amb el **nom triat** per ell/a i amb el gènere corresponent.
- ✓ Si és una identitat no binària, preguntar amb quin pronom i nom vol ser anomenat.
- ✓ Recomanar l'escolta, el respecte i el suport familiar per facilitar la seva acceptació i així permetre el lliure desenvolupament d'una personalitat plena, evitant sentiments de rebuig, ansietat o aïllament.
- ✓ Llenguatge respectuós i no tractar-lo com una patologia
- ✓ No s'aconsella utilitzar diagnòstics mèdics (excepte per imperatius legals per al registre civil)
- ✓ **No es recomana** establir com a requisit previ a la teràpia hormonal la valoració per psiquiatria / psicologia.
- ✓ Recomanar assessorament per **servei especialitzat** des de la sospita, no esperar que sigui més gran.
- ✓ Vigilar de prop l'inici de la pubertat, avisant al servei que porti el menor d'un **Tanner II**, informant de la possibilitat de bloqueig de la pubertat amb anàlegs de l'hormona GnRh i posterior hormonació creuada.
- ✓ Informar de la possibilitat de canviar el nom a la targeta sanitària al nom sentit: No es pot realitzar al CAP, per a realitzar aquesta gestió s'ha de posar-se en contacte amb l'àrea LGBTI a través del correu arealgbt.tsf@gencat.cat o telèfon 93 551 77 17 (província de Barcelona) o al 012
- ✓ Recomanar associacions de famílies per la socialització del menor i acompanyament de la família i el nen/a.

<http://chrysallis.org.es/>

<http://chrysallis.org.es/contacto/catalunya/>

<http://transfamilia.org/>

Nou model de salut per a les persones trans

Un nou model que despatologitzi la transsexualitat i que esdevé un model pioner a Europa.

El nou referent a Catalunya sobre el tractament de les persones trans*, a partir del nou model serà la **Unitat Trànsit** que té les següents funcions:

- Acompanyar les persones trans* en les seves necessitats i decisions respecte a la seva identitat de gènere
- Acompanyar persones de l'entorn trans* (afectiu, educatiu, professional...)

La Unitat Trànsit està composta per un equip multidisciplinari expert, on per accedir-hi ha d'enviar un e-mail les famílies a

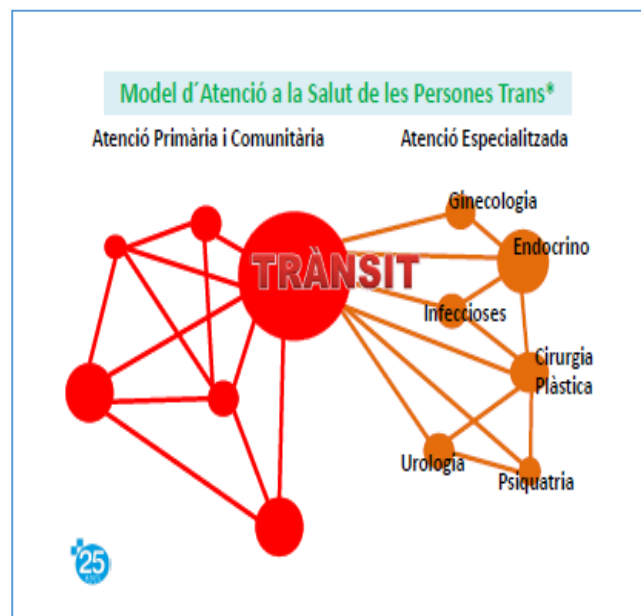
transit.bcn.ics@gencat.cat

Atén a infants, adolescents i adults i les persones del seu entorn afectius.

http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/docs/2016/10/24/15/00/3f00f0a7-b777-4d8a-b80d-8455d662389e.pdf

Model atenció a la Salut de Menors Trans*

- ✓ Respectar l'autonomia, l'autodeterminació i el desig del menor, així com el principi de responsabilitat conjunta en la decisió entre el menor, la família i l'equip professional.
- ✓ Els equips multidisciplinaris que atenen a menors trans* han de vetllar per:
  - Permetre l'expressió de la identitat de gènere per part del menor
  - Ajudar al procés de transició social a l'entorn familiar i a l'àmbit educatiu (planificació + desenvolupament)
  - Promoure un entorn social i familiar respectuós
  - Promoure el benestar integral del menor
  - Permetre l'accés al tractament bloquejant i hormonal, en les diferents fases del desenvolupament puberal
  - Atendre la sol·licitud de la preservació de material genètic (teixit ovàric, gàmetes)

Per a saber-ne més!

Guia Clínica Assistencial:

- **Atención sanitaria a personas transexuales en la infancia y adolescencia.** Proceso Asistencial Integrado. Consejería de Salud. Junta de Andalucía. (2017)
http://www.juntadeandalucia.es/salud/sites/csalud/contenidos/Informacion_General/p_3_p_3_procesos_asistenciales_integrados/pai/transexuales_infancia_adolescencia?perfil=org

Guies per les famílies:

- **Guía para familias** (asociación de menores tran Chrysalis) <https://chrysalis.org.es/recursos>
- **Niños saludables con el apoyo familiar.** Family acceptance project. San Francisco State University. https://cchealth.org/topics/lgbtq/pdf/supportive_families_es.p

Documentals:

- **Identidad de Género: ni rosa ni azul.** National Geographic España
- **Documental TV3.** "30 minuts: **Trànsit, menors transsexuals**
<http://www.ccma.cat/tv3/alcanta/telenoticies-migdia/menors-transsexuals-al-30-minuts/video/5594155/>

Bibliografia recomanada:

- Gender development and clinical presentation of gender nonconformity in children and adolescents <http://www.uptodate.com/contents/gender-development-and-clinical-presentation-of-gender-nonconformity-in-children-and-adolescents>
- Overview of the management of gender nonconformity in children and adolescents.
<http://www.uptodate.com/contents/management-of-gender-nonconformity-in-children-and-adolescents>
- **Mental Health of Transgender Children Who Are Supported in Their Identities;** Kristina R. Olson, Lily Durwood, Madeleine DeMeules and Katie A. McLaughlin; *Pediatrics* 2016;137;1;originally published online February 26, 2016
<http://pediatrics.aappublications.org/content/early/2016/02/24/peds.2015-3223>
- Generalitat de Catalunya. Departament de Salut. **Presentació del nou model d'atenció a la salut de les persones trans.** 24 d'octubre de 2016
http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/docs/2016/10/24/15/00/3f00f0a7-b777-4d8a-b80d-8455d662389e.pdf
- **Llei 11/2014, del 10 d'octubre,** per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia
<http://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/6730/1376345.pdf>
- Documents per a l'organització i la gestió dels centres. Actuacions del centre en diversos supòsits. Apartat 1.7. **Atenció a infants i adolescents transgènere o intersexuals en els centres educatius.** Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament
http://educacio.gencat.cat/documents/IPCNormativa/DOIGC/GEST_Actuacions_centres.pdf